

LUND UNIVERSITY

Sociologiska institutionen

Hur skapas mening efter kriget?

En studie om uppkomsten av det kulturella traumat i Syrien och dess effekter på de syriska flyktingarnas liv i Sverige.

Författare: Belal Alabd

Kandidatuppsats: SOCK04, 15 hp

Vårterminen 2019

Handledare: Britt-Marie Johansson

Författare: Belal Alabd

Titel: Hur skapas mening efter kriget? - En studie om uppkomsten av det kulturella traumat i Syrien och dess effekter på de syriska flyktingarnas liv i Sverige.

Kandidatuppsats: SOCK04, 15 hp

Handledare: Britt-Marie Johansson

Sociologiska institutionen, vårterminen 2019

Abstrakt

År 2011 utbröt den sociala och politiska revolution i Syrien som senare utvecklades till en väpnad konflikt mellan regimen och olika väpnade folkliga grupper. Under perioden mellan 2012 och 2018 eskalerade konflikten och bredde ut sig i stort sett över hela Syrien. Konsekvensen av detta var storskaligt på den humanitära nivå, då hälften av befolkningen tvingades migrera inom eller utom landet och mer än 300.000 människor dödades. Antalet syriska flyktingarna som kom till Sverige efter kriget uppskattas till över 150 000. Minnet från kriget och traumatiska händelser i Syrien lever kvar hos en stor del av de syriska flyktingarna. Studie utforskar det kulturella traumat som följde på det syriska kriget, samt försöker se hur effekterna av konflikten påverkade de syriska flyktingarna i Sverige på individnivå. Studien fokuserar på den kulturella uppsättningen av struktur, meningsbärande system och normer som för samman aktörerna. Studien försöker besvara frågor gällande hur erfarenhet från kriget och den kulturella spänningen i Syrien påverkar aktörers liv i Sverige, frågor om hur aktörers meningssystem ser ut och hur de tilldelas mening efter kriget och flyktresan.

Två kvalitativa metoder genomfördes i studien; diskursanalys av 6 dokumentärfilmer som berättar om det syriska kriget, och 6 semistrukturerade intervjuer med personer som kom från Syrien efter kriget. Materialen har analyserats utifrån forskningsfältet om det kulturella traumat, där behandlas traumat som ett socialt konstruerat fenomen. Traumat refererar inte här till individens psykologiska tillstånd utan till hur den traumatiska händelsen kollektivt diskuteras, representeras och återberättas. Analysen visar hur uppkomsten av det syriska kulturella traumat utformades i linje med en narrativ konflikt mellan olika aktörer i det syriska offentliga rummet. Traumat uttryckte sig i fragmentering av det kulturella och sociala landskapet och senare omskakande av den kollektiva syriska identiteten. Detta lämnade sina spår i de intervjuade syriska flyktingarnas liv i Sverige och ledde till en individuell meningsskapandekris och identitetsproblem. Analysen visar också hur intervjupersonerna hanterade meningskrisen genom att adoptera individuell hållningen i sina sociala liv. Mening i denna hållning tilldelas till den individuella framgången och välmågan, och individen lägger inte vikt vid kollektiva aspekter av det sociala livet såsom intresse för kultur och engagemang i ett större socialt sammanhang.

Nyckelbegrepp: narrative, kultur, post-trauma, diskurs, krig, Syrien

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	4
1.1 Inledning och bakgrund.....	4
1.2 Kriget i Syrien.....	4
1.3 Problemformulering.....	6
1.4 Frågeställning och syfte.....	7
2. Metod.....	7
2.1 Urvalet.....	9
2.2 Analysmetod.....	10
2.2.1 Analys av filmerna.....	10
2.2.2 Analys av semistrukturerade intervjuer.....	11
2.3 Tillförlitlighet, trovärdighet och generalisering.....	12
3. Tidigare forskning.....	13
4. Teoretisk bakgrund.....	15
4.1 Kulturbegreppet.....	15
4.2 Traumabegreppet.....	16
4.3 Uppbyggande av ett moraliskt ramverk.....	17
4.4 Den symboliska produktionen.....	18
4.5 Teori diskussion.....	19
5. Analys och resultat.....	19
5.1 Skapandet av det syriska kulturella traumat.....	19
5.2 Hur påverkade det kulturella traumat studiens intervjupersoner sociala liv i Sverige? 22	
5.2.1 Splittring av den sociala gemenskapen: identifikationsproblem.....	23
5.2.2 Individen relation med sina gamla kulturella strukturer.....	24
5.2.2.1 Exkludering av individerna från den syriska narrativen.....	24
5.2.2.2 De svenska narrativen.....	25
5.2.3 Responsen.....	26
6. Avslutande diskussion.....	28
7. Referenser.....	30
Bilaga 1.....	31
Bilaga 2.....	31

1. Inledning

1.1 Inledning och bakgrund

Det sägs att om en person överlever en svår situation i livet så blir personen på nytt född. Svåra händelser sätter starka spår hos individen, något som kan utgöra ett hinder mellan individen och dess liv. Även en social grupp kan drabbas hårt av en svår händelse. Enligt Alexander (2004) så finns det vissa händelser som kan skaka om hela gruppens identitet, det kollektiva medvetandet, samt också utsättas för en kritisk diskussion i samhället (Alexander, 2004).

Dessa chockerande minnen kan i vissa fall utgöra grunden för en ny kollektiv identitet. En konsekvens av detta är att individernas grupptillhörighet kan försvagas eller även i vissa fall också förstärkas, eller så kan den ta en helt annan form. Alexander (2004) menar att gruppens överordnade och tidigare bindande normer i många fall förlorar sin vägledande roll. Som en följd av detta så förlorar individen både en källa för inspiration och det system som inordnar individer i en social existens (Alexander, 2004).

Samhället erbjuder individer ett system, vilket består av riktlinjer, symboler och definitioner som skapar trygghet för individen och ger dem deras sociala roller. Detta system utgör grunden för individens meningsskapande och strävan efter att förstå livets komplexitet. Individens förståelse och handlingsutrymme inramas av samhällets överordnade meningsbärande system, känslor i form av empati, sympati och hat kanaliseras av samhällets meningssystem (Alexander, 2004).

Avsikten med denna studie är att utforska det kulturella traumat som följde på det syriska kriget, samt att se hur effekterna av konflikten påverkade de syriska flyktingarna i Sverige på individnivå. Studien fokuserar på den kulturella uppsättningen av struktur och normer som för samman aktörerna. Vidare ska uppsatsen utforska effekterna som kriget i Syrien haft på det kulturella landskapet för de syriska flyktingarna.

1.2 Kriget i Syrien

Konflikten i Syrien började med en revolution där olika politiska och sociala krav ledde till att majoriteten av syrierna gav sig ut för att protestera mot den styrande regimen. Dessa demonstrationer bemöttes med ett eskalerande våld samt en vägran från regimen att införa politiska reformer (Globalis, 2016). Detta eskalerande våld och frånvaron av yttrandefrihet ledde till att ett våldsamt inbördeskrig bröt ut. Resultatet blev katastrofalt sett ur ett humanitärt perspektiv. Inbördeskriget ledde till att över 12 miljoner syrier är på flykt, hälften av dessa 12 miljoner människor är på flykt inom Syrien, resten flydde till grannländerna och

Europa (Globalis, 2016). Mellan 2011 och 2018 har mer än 300 000 människor dött i konflikten enligt FN:s särskilda sändebud för Syrien (Globalis, 2018). Enligt FN är över 13 miljoner syrier i behov av humanitär hjälp (FN, 2016).

På en social och politisk nivå räknas landet nu till ett av de sämsta länderna då det gäller yttrandefrihet och journalistisk frihet (Globalis. 2016). Enligt Globalis så har Syrien styrts i över 40 år av familjen Assads och Baath-partiets auktoritära regim. Makten har varit koncentrerad till ett fåtal personer i landet, varav många ingick i presidentens närmste familj (Globalis. 2016). År 2009 inkluderades Syrien i Freedom House's lista "*Worst of the Worst*". Enligt Human Rights Watch uppskattningar år 2009, beskrivs situationen gällande de mänskliga rättigheterna i Syrien som "*poor human rights situation*" (Freedom House, Worst of the Worst 2009).

Detta, i kombination med en ökad fattigdom i landet, ledde till frustration hos en stor del av befolkningen vilket resulterade i att protesterna mot regimen blev allt starkare, inspirerade av den så kallade arabiska våren, år 2011. Den arabiska våren tog sin början i Tunisien, därefter spred sig kraven på demokrati till flera arabiska länder såsom Egypten, Libyen och Yemen (Globalis. 2016).

Redan före 2011 började den syriska staten förlora sitt monopol över media. Den ökade användningen av sociala medier som Facebook och Twitter i Syrien, bidrog till försvagningen av statens kontroll över media. Enligt sociologen Burhan Galion erbjöd sociala media folket en möjlighet att uttrycka sig och undkomma statens propaganda (Mansor. 2011). Galion lyfter att sociala media gav folket en möjlighet att fritt diskutera och skapa en gemensam diskurs som låg utanför statens kontroll. Detta gav enligt Galion en form av relativ frihet, samt att den arabiska vårens spridning också ökade massmedias intresse för politik och de sociala problemen i Syrien (Mansor. 2011). Detta utökade det politiska och kulturella medvetandet hos en stor del av det syriska folket och utvecklade nya opinionsströmningar som motsatte sig statens propaganda. Flödet av nyheter från den arabiska våren invaderade social media och laddade den sociala stämningen med diskussioner kring revolution och demokrati (Mansor. 2011).

År 2011 utbröt den sociala och politiska revolution som senare utvecklades till en väpnad konflikt mellan regimen och olika väpnade folkliga grupper (Globalis. 2016). Under perioden mellan 2012 och 2014 eskalerade konflikten och bredde ut sig i stort sett över hela Syrien. Konsekvensen av detta var storskaligt på den humanitära nivån, då hälften av befolkningen tvingades migrera inom eller utom landet och mer än 200.000 människor dödades (Globalis. 2016). I perioden efter 2014 tog konflikten en annan form, å ena sida involverade stormakter såsom USA och Ryssland sig militärt, å andra sidan utökade olika terrorgrupper sin närvaro i landet. Detta bidrog till att våldet ökade och de humanitära förhållandena försämrades ytterligare, något som i sin tur ledde till att allt fler flydde landet (Globalis, 2016).

Enligt Statistiska centralbyrån uppskattas antalet syriska flyktingarna som kom till Sverige efter kriget till över 150 000 (SCB. 2017). Minnet från kriget och traumatiska händelser i Syrien lever kvar hos en stor del av de syriska flyktingarna. Massakrerna, bilden av de förstörda syriska städerna, känslor av uppgivenhet och trauma väcks åter upp hos flyktingarna då de hör talas om Syrien. De flesta av de syriska flyktingarna har förlorat nära och kära, de har lämnat bostäder, arbeten och skola bakom sig för att överleva.

1.3 Problemformulering

Fem år efter det syriska krigets utbrott annonserade FN att mer än 13 miljon invånare kan klassas som i behov av humanitär hjälp, 300.000 dödades och hälften av den syriska befolkningen räknas som flyktingar (Globalis 2016). I det kulturella landskapet kännetecknas perioden innan och under det syriska kriget av oordning och spänningar mellan olika grupper. Den arabiska våren och de påföljande kulturella konflikterna har lämnat sina djupa spår i det sociala livet. Gamla kulturella komponenter skakades om och det skapades nya kulturella och politiska strömningar som fick en omfattande närvaro i det sociala livet (Globalis. 2016).

Det syriska kriget presenteras ofta i media och studeras i olika sammanhang med hänvisning till det individuella eller till det sociala traumat. Fokus läggs på förluster på olika nivåer; materiellt, mänskligt och socialt. Traumat hänvisar till ett starkt minne av chockupplevelser som leder till störningar i individens relation med sin omgivning. I vissa fall återspelas det traumatiska minnet hos individer dagligen och bli till ett hinder för individen i de dagliga rutinerna. Dessa studier och medietäckningen av kriget ringar i de flesta fall inte in den kulturella aspekten och effekten av konflikten i det kulturella landskapet.

Med detta sagt om kulturens roll i det sociala livet, och bristerna i studierna av den kulturella aspekten av kriget, riktar sig denna studien mot krigets kulturella trauma. Studien utforskar det kulturella traumat och dess effekter för de syriska flyktingarnas sociala liv i Sverige. Med kulturen menas här ett gemensamt minne och identitet för en social grupp, den refererar också till de symboliska strukturerna som tar sig uttryck i samhällets språk, religion och trosföreställningar (Alexander. 2003) Kultur i den här bemärkelsen utgör ett meningsbärande system som bäddar in individens sociala roll och deras strävan efter meningsskapande i livet.

Studien ämnar försöka besvara frågor gällande hur erfarenhet från kriget och den kulturella spänningen i Syrien påverkar aktörers liv i Sverige, frågor om hur aktörers meningssystem ser ut och hur de tilldelas mening efter kriget och flyktresan.

1.4 Frågeställning och syfte

Syfte med den här studien är att förstå hur det kulturella traumat uppkom efter kriget i Syrien, och vad traumat innebär för de syriska flyktingarnas nya sociala liv i Sverige.

- Hur skapades det kulturella traumat efter det syriska kriget?
- Hur påverkade det kulturella traumat de syriska flyktingarna sociala liv i Sverige?

Diskussionen om det kulturella traumat uppkomst omfattar flera delfrågor som studiens ämnen bevara: Hur uppkom traumat? Varför uppkom traumat? Vilka förutsättningar spelade en avgörande roll i traumats uppkomst? Vad består traumat av?

Genom den andra frågeställningen som handlar om traumats innebörd för de syriska flyktingarnas nya sociala liv, försöker studiens besvara frågor såsom: Hur upplevdes det kulturella traumat för den enskilda individen? Vilka spår har traumat lämnat i individens liv? Hur skapar individen mening i det nya sociala livet? Hur ses aktörers sociala roller ut efter traumat?

2. Metod

Studien kommer att använda sig av olika kvalitativa metoder, då denna metod bäst passar för studiens syfte och dess frågeställningar. Bryman lyfter fram att en kvalitativ metod ger forskaren möjlighet att få en djupare förståelse och ger intervjupersonen möjligheten att förklara sina svar mer ingående än kvantitativa metoder. Bryman hänvisar vidare till att kvalitativa metoder erbjuder olika analytiska verktyg vilka underlättar studerandet av kvalitativa företeelser såsom kultur och sociala narrativ (Bryman. 2011). Det kulturella traumat och dess effekter på individen studeras i denna studie som en kvalitativ företeelse som berör hur mening skapas individuellt och socialt. Därför utgår studien från kvalitativa metoder istället för kvantitativa metoder som har svårt med att utforska sådana företeelser.

Studien kommer genomgående att använda sig av diskursanalysmetod och semistrukturerade kvalitativa intervjuer. Diskursanalysmetoden används för att svara på den första frågeställningen, vilken handlar om uppkomsten av det kulturella traumat. Semistrukturerade intervjuer används i studien av traumats innebörd i aktörers sociala liv i Sverige.

Kulturella traumat har sina effekter i såväl den sociala som individuella nivån. Förståelsen av den individuella eller sociala sidan av traumat kan inte särskiljas från den andra. I enlighet med detta använder

jag mig av två metoder i studien för att kunna bygga en mångsidig djup förståelse av företeelsens komplexitet och dess sammanflätade effekter. Diskursanalysen hjälper med att förstå traumat på den sociala nivån, medan semistrukturerade intervjuer hjälper med att förstå traumat på den individuella nivån.

I studien kommer olika folkgruppers tolkningar av verkligheten och olika diskurser i det syriska och kulturella landskapet att utforskas. Då traumats effekter i det kollektiva och kulturella landskapet studeras lämpar sig diskursanalys som metod. I diskursanalys betonas enligt Bryman vikten av *”hur olika versioner av världen, händelser, samhället och inre psykologisk verklighet produceras i diskurser”* (Bryman, 2011. 474). Fokus i analysen läggs på att studera hur en folkgrupp konstruerar sin förståelse av en händelse, utifrån en analys av deras språk (Bryman, 2011). Via diskursanalys analyseras i studien hur en social grupp diskurs, narrativ och kulturella intresse ändras före och efter traumat. Vidare studeras en grupp sociala opinion, dess gemensamma uppfattningar kring traumat, samt dess attityder kring hur en händelse utvecklas genom tid. Fem dokumentärfilmer som skildrar det syriska kriget kommer att analyseras i studien. Filmerna beskriver den politiska och social situationen i landet innan kriget och hur den sociala och politiska revolutionen utvecklades till ett storskaligt krig. Filmerna använder sig av olika perspektiv i presenterandet av det syriska kriget och den sociala och politiska stämningen i landet.

Semistrukturerade intervjuer används enligt Bryman då forskaren riktar sig mot ett begränsat studieobjekt eller ett tema med syfte att få material som är till en hög grad relevanta till specifika frågeställningar (Bryman. 2011). Då studien begränsas till traumats effekter hos intervjupersonernas sociala liv, används semistrukturerade intervjuer. Intervjufrågorna är på förhand bestämda, men öppna i den bemärkelse att deltagarna är fria att utveckla sina svar och samtalet kan utvecklas i olika riktningar som passar med studiens uppsatta frågeställningar. Intervjuaren kan vidare ställa följdfrågor för att förklara intervjupersonens position i olika, specifika situationer. Detta underlättar enligt Bryman för forskaren att effektivt få fram material som är relevanta för studiens uppsatta frågeställningar (Bryman. 2011).

Intervjuguiden delades upp i två delar: intervjupersonerna subjektiva upplevelser och intervjupersonernas attityder mot vissa bestämda aspekter av deras sociala liv. I den första delen innebär detta att försöka förstå intervjupersoners meningsskapande mekanismer och hur det kulturella och sociala traumat påverkat deras liv. Detta uppnås genom att ställa öppna frågor som: hur var de första tre månaderna efter att du lämnat Syrien? Berätta om ditt första år i Sverige? Mellan 2013 tills nu, hur var och hur blev ”du”? (se bilaga 1)

I den andra delen försöker jag utforska intervjupersonernas attityder mot vissa aspekter som behandlar individens sociala roll och traumat. Detta uppnås genom att ställa frågor som; Hur påverkar minnet av och

din attityd mot dina kulturella strukturer ditt sociala liv nu? Hur ser du på den svenska medietäckningen av kriget i Syrien? (se bilaga 1)

2.1 Urvalet

Då det gäller diskursanalysdelen, baseras valet av filmerna på två kriterier; Producentens tillförlitlighet och filmens förmåga att täcka mångfalden av involverade aktörers synpunkter. Gällande kriteriet producentens tillförlitlighets, riktade jag mig till filmer som producerats av tillförlitliga eller kända kanaler såsom: BBC, AL Jazeera, HBO och Vice News. De valda filmerna uppfyller till en stor del det andra kriteriet genom att filmerna för det första presenterar olika involverade perspektiv, och för det andra riktar sig till såväl syrisk som icke-syrisk publik; med andra ord riktar sig filmerna inte till en specifik folkgrupp.

Filmerna delades upp i två kategorier: Den första kategorin innehåller de filmer som berättar om det syriska kriget i allmänhet och i en kronologisk ordning. Den andra kategorin innehåller de filmer som visar en av krigets involverade aktörers ståndpunkt gällande kriget. Filmerna (BBC. 2018) och (HBO. 2017) ingår i den första kategorin. Kriget visas i dessa filmer med fokus på den kronologiska utvecklingen och visar hur alla involverade aktörers ståndpunkter utvecklas med tiden mellan 2011 till 2017 eller 2018. I den andra kategorin ingår filmerna (VICE News. 2018) och (Al Jazeera. 2011). Den senare filmen berättar hur den syriska oppositionens ståndpunkt ses ut och hur deras narrativ om kriget utvecklades. Filmen (Vice News. 2018) berättar om hur det syriska kriget uppfattas av, å ena sidan, den syriska regimen och dess anhängare, å andra sidan, folket som inte identifiera sig med en av krigets involverade aktörer. Den första kategorin kommer att kallas A kategori: innehåller A1 och A2, där refererar A1 till två filmer av BBC, medan A2 refererar till HBOs film. Den andra kategorin kommer att nämnas B kategori: innehåller B1 som refererar till Vice News:s film, medan B2 refererar till Al Jazeeras film. (se bilaga 2)

Urvalet av intervjupersoner kan beskrivas som en kombination av snöbollurval och bekvämlighetsurval. Ett snöbollurval har nyttjats i den bemärkelsen att varje deltagare nämnt en annan som anses uppfylla vissa kriterier. Bekvämlighetsurval tillämpades i valet av den första intervjupersonen som varit lättillgänglig för uppsatsförfattaren. Ämnets känslighet och frågeställningarnas subjektiva karaktär gjorde det svårt att utgå från andra urvalsmetoder än snöboll och bekvämlighetsurval. Eftersom intervjuerna handlar om intervjupersonernas subjektiva upplevelser var det svårt för personer som inte känner uppsatsförfattaren eller någon annan av intervjupersonerna att acceptera delta i studien

Antalet intervjuer begränsas till sex, då mängden information annars blir ohanterbar. Intervjuerna utfördes i Västra Götalands län. Intervjupersonerna behärskar det svenska språket men föredrar att uttrycka sig på

det arabiska språket vilket är deras modersmål. Syftet med detta är att lättare kunna diskutera och återkalla information från minnet. I presentationen av citaten från intervjuerna är översättningarna gjorda av uppsatsförfattaren från arabiska till svenska.

Eftersom studien strävar efter att förstå det kulturella traumat och kulturens överordnande roll i individens liv, riktar sig intervjustudien mot en grupp som förväntas till en hög grad blivit påverkade av traumat. Detta gjorde att studien riktar sig mot sex individer som hade intresse för kultur och politik när de var i Syrien. Individers intresse för kultur och politik bestämdes genom att studera om individen läser dagstidningar och nyheter under den period som kriget pågick, samt har en eftergymnasial utbildning. Det som gör att denna grupp förväntas bli påverkad av trauma är att denna grupp följde vad som skrevs i media och det offentliga rummet under kriget.

Studiens intervjupersoner hör till kategorin ”*unga vuxna*” som jag avgränsar till de som är mellan 22 och 32 år gammal. Denna ålderskategori har varit den kategori som engagerade sig mest i kriget. Detta, enligt många forskare, på grund av att unga vuxna män kunde använda sig mest av internet och hade fått möjlighet att engagera sig i olika politiska diskurser (Mansor 2011).

Intervjupersonerna består av 6 personer, varav fyra män och två kvinnor. Personernas identitet skyddas genom att tilldelas nya namn: kvinnorna tilldelades namnet K1 och K2 medan männen tilldelades namnen M1, M2, M3 och M4. K1 och M1, M2, M3 läser på högskola här i Sverige och är ensamkommande och bor ensamma. K2, M4 arbetar med administrativa tjänster och bor med sina familjer.

2.2 Analysmetod

2.2.1 Analys av filmerna

I utläsning av de fem valda filmerna användes diskursanalysen med fokus på hur verkligheten och situationer beskrivs av de involverade aktörerna. Filmerna delades upp i tre temporala delar som täcker perioden innan 2011, efter 2015 och perioden mellan de två nämnda åren. Fastställandet av dessa perioder baseras på viktiga händelser i det syriska kriget; 2011 utbröt revolutionen mot regimen, under 2015 flyr den största vågen av migranter från Syrien till Europa (Globalis. 2016). Efter denna indelning var det andra steget att karaktärisera de grundläggande aktörer som var involverade i kriget. Det sista steget var särskiljande av de narrativ som producerades av de olika involverade aktörerna.

I genomförandet av diskursanalysen och i karaktäriseringen av varje narrativ utgick jag från en narrativstrukturanalys och en kulturdistinktionsanalys. En narrativstrukturanalys utförs enligt Vladimir Propp (Alasuutari. 1995) genom en strukturell framställning av narrativ. Med detta menas att olika

narrativ kategoriseras i samma strukturella kategori även om de har olika innehåll. Fokus läggs i hur berättelsens struktur ser ut; hur börjar berättelsen, hur avslutas den samt var kommer vändpunkten. Innehållet i varje berättelse kan skilja sig men vikten ligger i hur berättelsen byggs upp och struktureras (Alasuutari. 1995). Denna analysmetod användes med syfte att kategorisera och begränsa mångfalden av narrativ som erbjuds i varje film. Analysen begränsades till de narrativ som riktar sig mot samhället i stort och de narrativ som kretsar runt individen valdes bort.

En kulturell distinktionsanalysmetod användes därefter med syfte att gå in i varje narrativ och försöka kartlägga dess uppbyggnad. En kulturell distinktionsmetodanalys hjälper forskaren att studera de kategoriseringar och dikotomier som ett narrativ består av (Alasuutari. 1995). Vikten i den här metodanalysen läggs vid hur binära positioner framställs och hur motsättning mellan olika begrepp konstrueras inom ett narrativt ramverk (Alasuutari. 1995). Denna analysmetod hjälpte mig med beskrivningen av narrativa ramverk och hur olika sociala värden utvecklades i distinktion mot andra inom de olika konkurrerande narrativ som presenterades i filmerna.

2.2.2 Analys av semistrukturerade intervjuer

Det insamlade materialet i form av intervjuer bearbetades genom såväl tematisk som narrativ analys. Efter transkribering av intervjuerna, lästes intervjuerna igenom och delades upp. Intervjuerna delades in i olika delar som passar studiens frågeställningar: första delen handlar om traumats inverkan på individens sociala liv i Sverige, den andra delen handlar om aktörernas respons på traumats strukturella villkor.

Efter noggrann läsning av intervjuerna skapades ett index bestående av de centrala teman och subteman som var mest återkommande. Vidare organiserades subteman genom att ingå i flera kärnteman. I tematisering av texten togs utgångspunkt i metaforer, analogier och kategorier som nämndes under intervjuerna. Med hjälp av metaforer och analogier får man enligt Ryan & Bernard en djup förståelse för intervjupersonernas tankar samt hur de uttrycker sina inre resonemang och tankar (Bryman. 2011).

Enligt Ryan & Bernard kan forskaren i en tematisk analys också använda sig av teorirelaterade begrepp i bestämning av teman (Bryman, 2011. 530). I enlighet med detta användes i urvalet av de centrala teman olika begrepp som är relaterade till teorin om kultur som: narrativ, diskurs och kollektiva identitet.

Utöver en tematisk analys användes även narrativanalys i bearbetning av intervjutexterna. Med en narrativanalys betonar forskaren vikten av hur intervjupersonerna beskriver vissa händelser och hur de uppfattar dessa (Bryman. 2011). Fokus i analysen av intervjuerna flyttas från vad hände? till hur förstår människor det som hände och hur skapas mening i det som hände? Då studien vill förstå hur intervjupersonerna uppfattar strukturella villkor och deras strävanden efter en meningsskapande social

roll, användes en narrativ analys i bearbetning av materialet. Narrativanalysmetoden användes genom att analysera frågor vars syfte var leda fram till narrativ som: Kan du berätta hur du känner dig när du träffar andra syrier? Kan du berätta om hur du beskriver din sociala roll?

En narrativanalys kan utföras på olika sätt såsom "plot" analys, textstruktur analys och temaanalys (Alasuutari. 1995. 72). Forskaren kan enligt Alasuutari begränsa sig till ett tema i sin analys av narrativ. I enlighet med detta kommer uppsatsen att utgå från individens relation till en kulturell struktur som ett tema i analysen. I analysen fokuseras på hur individen definierar vissa kulturella strukturer och skapar mening i sina handlingar. Anledningen till detta är att kunna begränsa analysen till studiens uppsatta frågeställningar.

2.3 Tillförlitlighet, trovärdighet och generalisering

Då denna studie ämnar förstå intervjupersonernas sociala liv innan och efter traumat, syftar den inte till att producera mätbara resultat eller generaliserbara data. Mot bakgrund av egen erfarenhet från kriget i Syrien och egna observationer under flyktresan och livet i Sverige, anser jag att individers respons och uppfattning om kriget i Syrien skiljer sig åt beroende på bl.a. individuella förluster efter kriget och individens egna erfarenheter efter kriget. Den breda mångfalden av responsmöjligheter för individer efter traumat ledde fram till att begränsa studieresultatet till intervjupersonernas egna sociala erfarenheter.

Utöver ovannämnda generaliseringssvårigheter i traumastudier, lyfter Bryman fram kvalitativ metoders svårigheter att replikera och producera generaliserbara resultat. Två eller tre stickprov från ett socialt fält kan inte betraktas som representativa för hela population i detta fält (Bryman. 2011). De 6 intervjupersonerna i studien går inte att betrakta som representativa för hela populationen unga vuxna som kom från Syrien efter kriget. Traumats påverkan på individer kan skilja sig mycket och gör det svårt att generalisera traumats effekter till hela populationen. Trots svårigheten att generalisera utifrån det begränsade antalet intervjuer, ger intervjuerna en allmän bild av hur ett trauma efter krigssituationer påverkar på den individuella nivån.

Kvalitativ metod kan brista i transparens och lida av svårigheter med överförbarhet vid liknande studie (Bryman, 2011). I ett försök att undvika detta har i så stor utsträckning som möjligt materialet analyserats med strävan att särskilja mellan uppsatsförfattarens personliga tolkning och intervjupersonernas utsagor. Förförståelsen för ämnet och egna erfarenhet riskerar också att färga materialet och tolkningen av det. Med syfte att försöka minimera detta försökte författaren vara neutral i utläsning av materialet och diskutera resultatet noggrant med handledaren.

3. Tidigare forskning

Då den här studien utgår från forskningsfältet om kulturella trauma, redovisas nedan de mest kända studierna inom det aktuella forskningsfältet. Det kulturella traumat studeras inom detta forskningsfält som ett socialt konstruerade fenomen, med andra ord traumat skapas i samhället och har ingen objektiv karaktär. Det kulturella traumat konstrueras samt uppstår beroende av hur den traumatiska händelsen kollektivt diskuteras, representeras och återberättas. Till skillnad från traumat i den psykologiska diskursen, studeras inte trauma här som en individuell upplevelse, där en chockande händelse drabbar individens medvetande och stör individens psykologiska tillstånd (Alexander 2004).

I linje med detta studeras traumat i de kulturella trummastudierna med hänvisning till symboliska och sociala strukturer vilka ligger utanför individen. Kulturens kollektivistiska natur kan inte förklaras med hänvisning till subjektiva individuella faktorer (Håkan. 2014). Kulturbegreppet i sådana studier kan, å ena sida betyda symboler, narrativ och sociala normer. Å andra sidan kan kulturen referera till gemensamma kollektiva betydelser, uppfattningar och minnen som en social grupp delar med varandra beträffande en viss händelse (Collins. 2015).

Två forskare betraktas som fäder till det kulturella traumats forskningsfält; Ron Eyerman och Jeffrey Alexander. Eyerman har många bidrag inom forskningsfältet bl.a. hans studie om slaveri och bildandet av den afroamerikanska identiteten (2001) och studien om mordet på Theo van Gogh och det efterföljande kulturella traumat (2011). Alexanders mest kända bidrag inom forskningsfältet är *Cultural Trauma and Collective Identity* (2004) och *The Meaning of Social Life* (2003).

Ron Eyerman studie om slaveri och bildandet av den afroamerikanska identiteten (2001) studerar uppkomsten av det kulturella traumat efter slaveriperioden i USA. Traumat här hänvisar till slaveriet som de afroamerikanska utsattes för, med detta menas inte upplevelser av slaveriet i sig utan hur slaveriet representerades på den sociala och kollektiva nivån. Studien diskuterar hur det kollektiva medvetandet för denna folkgrupp bildades efter traumat. Traumat och slaveriet blev en del av det kollektiva medvetandet enligt Eyerman, som med hjälp av representationer och narrativ utformades av intellektuella afroamerikaner efter traumat.

Eyermans andra studien handlar om uppkomsten av det kulturella traumat i det holländska samhället (2011) efter mordet på van Gogh. I denna studie utforskar Eyerman det kulturella traumat utgående från den laddade diskursiva miljön i Nederländerna innan och efter traumat gällande integrations och holländska identitetsfrågor. Van Gogh var känd för sin kontroversiella attityd mot den holländska

immigrationspolitiken och sin skepticism mot Islam. Eyerman studerade hur mordet på van Gogh representerades i media och det offentliga rummet, samt öppnade dörrar för diskussion om identitet och allmänna sociala frågor rörande det holländska samhället i stort. Eyerman utforskar också utformandet av den kollektiva identiteten baserad på hur den traumatiska händelsen representerades i media och hur sociala frågor diskuterades såsom; vem är vi? varför hände det här? varför van Gogh?

I en ny studie utförd av Eyerman, Ring och Madigan, 2017, handlar om det kulturella traumat som uppkom efter Vietnamkriget. Studien beskriver hur traumat uppkom med hänvisning till de diskursiva konflikterna gällande beskrivningen av kriget i det amerikanska samhället.

I Alexanders studier av trauma (2004, 2012) studerar han hur ett kulturellt trauma uppkommer samt vilka grundelement som måste existera för att definiera ett kulturellt trauma. Han beskriver fem grundläggande komponenter i ett kulturellt trauma; en social grupp blir utsatt för en chockande händelse, händelsen måste uppfattas som chockande av denna grupp, händelsen måste lämna djupa spår i gruppens identitet, medvetande och gemensamma minne samt gruppens identitet ändras och utformas i enlighet med gruppens konstruerade minne och medvetande efter traumat (2004).

I sina studier utforskar Alexander (2003, 2004, 2012) det kulturella traumat och redovisar den diskursiva spänning som följer på traumatiska händelser i media och det offentliga rummet. I sin studie av Förintelsen som ett kulturellt trauma (2004) argumenterar han för att traumat begränsar sig inte bara till den psykologiska nivån utan omfattar den kulturella och sociala nivån. Han hävdar att traumat förs vidare genom generationer och förankrar sig i samhällets medvetande. Alexander studerar hur Förintelsen efterföljdes av en diskursiv konflikt gällande hur det mänskliga lidandet representeras och vem som får producera representationer (2004). Vidare utforskar han hur olika narrativ som försöker representera den traumatiska händelsen och det mänskliga lidandet lämnat sina spår i samhället i stort. Samhällets gemensamma minne och kollektiva medvetande utformas i enlighet med hur den traumatiska händelsen eller det mänskliga lidandet representeras (2004).

Den här studien kommer i linje med presenterad tidigare forskning utforska uppkomsten av det kulturella traumat och hur det utvecklas. Traumat studeras som en konsekvens av olika diskursiva och kulturella spänningar som följer efter upplevelser av en chockande händelse såsom; krig, mord av politiskt kända personer eller mänskligt lidande. Det som skiljer den här studien från tidigare studier är strävan att utforska det kulturella traumats innebörd för individer i exil. Utöver studiens syfte att studera det kulturella traumat, ämnar studien studera hur det kulturella traumat lämnar sina spår hos flyktingar i asyllandet.

4. Teoretisk bakgrund

4.1 Kulturbegreppet

Inom sociologin används kulturbegreppet på olika sätt. Denna studie kommer att använda sig av kulturbegreppet utifrån den kulturella sociologitraditionen. Inom denna tradition definieras kultur som en uppsättning olika berättelser om hur livet är eller hur livet skulle kunna vara. Berättelserna baserar sig på olika historiska händelser och gemensamma minne hos en social grupp (Larson. 2014). Med ordet berättelse menas här inte en objektiv beskrivning av vad som händer, utan hur dessa händelser har uppfattats av den sociala grupp som upplevde dessa händelser. "Berättelser" handlar också om hur aktörer och en social grupp tillskriver olika händelser mening, olika tolkningar och en gemensam förståelsehorisont vilken en social grupp delar med varandra. Varje folkgrupp har berättelser om vad som är gott och vad som är ont, heligt eller profant (Alexander. 2011, Durkheim. 2001). Dessa dikotomier utgör riktlinjer och normer som dominerar aktörers handlingar samt deras närvaro i det sociala livet (Alexander, 2011).

I linje med detta definieras kulturen av antropologen Clifford Geertz som:

"an historically transmitted pattern of meanings embodied symbols, a system of Inherited conceptions expressed in symbolic forms by means of which men communicate, perpetuate, and develop their knowledge about and their attitudes toward life" (Larsen. s:51, 2014).

Geertz vill med denna definition hänvisa till den konstruktivistiska karaktären av kultur och hur kulturen bäddar in aktörers sociala liv. Geertz beskriver vidare hur aktörers närvaro i det sociala livet är helt inbäddad i ett meningssystem och kulturella strukturer som är skapade av samhället:

"man is an animal suspended in webs of significance he himself has spun" (Geertz, 1977. s5).

Geertz beskrivning av kulturen liknar Durkheims beskrivning av religioners ritualer och symboler som en representation av samhället förstått som kollektivt medvetande. Durkheim ser till religion som en kultur som binder samman aktörer till ett samhälle samtidigt som religion är en representation av samhällets kollektiva medvetande (Durkheim, 2001).

I konjunktion med Durkheim och Geertzs beskrivningar definieras kultur som en uppsättning symboliska strukturer bestående av olika idéer, värderingar, tolkningar om världen, känslor och gemensamma minnen som ett samhälle delar med varandra. Dessa strukturer utgör ett meningssystem för individer och för samhället i stort (Larsen. 2014). Ett meningssystem motiverar aktörer att handla på ett visst sätt och som aktiveras genom att aktörer handlar i enlighet med det (Alexander, 2011). Aktörer väljer att göra en

handling och väljer bort en annan utgående från ett meningssystem som aktörer förhåller sig till. Aktörers strävan efter meningsfullhet i det sociala livet gör att aktören förhåller sig till ett aktiverande meningssystem (Alexander, 2011). Aktörers identifikationsprocesser, meningsskapande och förståelsehorisont bestäms av det meningssystem som aktören förhåller sig till.

4.2 Traumabegreppet

Begreppet trauma härstammar från det grekiska ordet som betyder ”sår” (Eyerman, 2011. s19). Traumat i psykiatriskt sammanhang hänvisar till ett sår i medvetandet och inte i det fysiska tillståndet. Sår i medvetandet påverkar hur människan begriper vissa händelser och hur de hanterar sina minnen. Efter upplevelse av en viss chockande händelse som kan kallas en traumatisk händelse, drabbas människan av trauma i form av störning i minne och perceptionsförmåga. Människans minne störs och hon tappar förmåga att klassificera det nya minnet av händelsen i ordning med det normala och kontinuerliga flödet av minnen (Eyerman, 2011). Människan upplever också svårighet med att percipiera det som hände, utan behöver lång tid för att återerindra och rekonstruera sina minnen med syfte att begripa den (Eyerman, 2011). I freudianska termer betraktas olika symptom liksom domningar, amnesi och minnets störning som försvarsmekanismer. Försvarsmekanismer arbetar enligt Freud för att skydda människans psykologiska tillstånd mot de obegripliga nya minnena (Eyerman, 2011). Habermas hänvisar till traumat som olika yttre objektiva krafter som berövar människan ”sin normala suveränitet” (Eyerman, 2011. s12). Med detta menas att externa krafter i form av vissa nya chockande upplevelser tvingar sig in i människans identitets utformande och människans minneförlopp inkluderar de nya ovälkomna minnena.

I linje med Habermas definition av trauma på den individuella nivån definieras det sociala traumat (Eyerman, 2011). Den sociala gruppens identitet och sociala gemenskap drabbas hårt av en viss traumatisk händelse. Händelser såsom krig och mord på kända figurer kan orsaka ett socialt trauma hos en grupp eller ett helt samhälle. Traumatiska händelser bryter samhällets dagliga rutiner och skakar om samhällets vedertagna normer vilka omedvetet reglerar det sociala livet. Samhällets kollektiva identitet drabbas efter den traumatiska händelsen och aktörer upplever svårighet med att identifiera sig med samhällets kollektiva identitet. Samhällets kollektiva minne störs av händelsen och som en följd av detta så hamnar samhällets sociala system i en kritisk situation. Trauma orsakar i sådana fall en upplösning av vissa sociala grupper och sönderfall av viktiga sociala institutioner (Eyerman, 2011).

Det sociala traumat utvecklas i många fall vidare till ett kulturellt trauma. Då utvecklas samhällets identitetsproblem som framgår i det sociala traumat och leder till ett meningsskapande problem för samhällets i stort (Eyerman, 2011). Meningsskapande problem yttrar sig i hur meningen av den chockande händelsen tilldelas. Gruppen som har svårt med att begripa den nya händelsen försöker

analysera händelsen och förklara den på olika sätt. Den traumatiska händelsen återberättas och diskuteras kollektivt inom den sociala gruppen med syfte att bearbeta gruppens traumatiska upplevelser. Den kollektiva karaktären och bearbetning av samhällets minne och identitet kännetecknar det kulturella traumat och särskiljer det från det sociala (Eyerman, 2011).

Med kollektiv bearbetning av samhällets trauma menas hur samhället tar isär den traumatiska händelsens komplexitet och förklarar den. Förklaring innebär här en karaktärisering av offret och förövare, den onda och den goda. Den traumatiska händelsen återberättas och blir till ett narrativ som senare blir en del av samhällets gemensamma minne. Det kulturella traumat uppstår utifrån dessa nya diskurser och inte från den traumatiska händelsen i sig. Det kulturella traumat uppstår beroende av hur den traumatiska händelsen diskuteras, representeras och återberättas kollektivt (Eyerman, 2011). Den konstruktivistiska karaktären i beskrivningen av det kulturella traumat betonas i Neil Smelser definition av det som: "*an invasive event that is believed to undermine one or several essential ingredients of culture*" (Eyerman, 2011. s24). Med ordet "*is believed*" menas att uppkomsten av det kulturella traumat är beroende av samhällets representation av den chockande händelsen som en traumatisk händelse och inte i händelsens objektiva karaktär (Eyerman, 2011. s24).

Det kulturella traumat är alltså inte en viss händelse eller en viss respons utan ett samlingsnamn på den kollektiva diskursen efter en traumatisk händelse i sig (Eyerman, 2011). Det kulturella traumat är en process av en kontinuerlig kollektiv diskussion som försöker tilldela mening och hantera samhällets emotioner efter en viss händelse. Händelsen som chockar samhällets normer och vedertagna regler samt provocerar samhällets emotioner, kräver en kollektiv diskussion om vad som egentligen hände och varför det hände. Samhället reagerar och försöker ge svar genom att erbjuda narrativ och förklaringar som skulle kunna läka den chockade identiteten som samhället antagit (Eyerman. 2011).

Enligt Smelser försöker samhället diskutera den kollektiva identiteten i samhällets diskursiva respons efter den chockande händelsen och det gemensamma medvetandet efter händelsen (Eyerman. 2011). När händelsen uppfattades som en hot mot den gemensamma kulturella identiteten för gruppen tenderar samhällets media och ledande figurer skydda den sociala och kulturella gemenskapen genom att diskutera hotet offentligt. Efter en chockande händelse, exempelvis en terrorattack, försätts den kollektiva identiteten i en kritisk situation. Den kollektiva identiteten vilken består av ett gemensamt minne och gemensamma kulturella normer liksom regler för samexistens, omskakas och byts bort mot andra okända. Därför återberättas det som har hänt med syfte att omdefiniera den kollektiva identiteten och fastställa den exotiska hotande makten som representerar samhällets fiende.

4.3 Uppbyggande av ett moraliskt ramverk

Efter traumat och de uppkomna skadorna för den kollektiva identiteten och det gemensamma minnet, utvecklas olika kollektiva diskurser och narrativ som försöker restaurera samhällets systemintegration. Två narrativa ramverk utvecklas enligt Eyerman efter traumat, dessa samspelar med varandra i utformande av den sociala gemenskapen och medvetandet. Den första handlar om dikotomin mellan offret och förvärvaren, medan det andra narrativa ramverket bygger på dikotomin mellan den onda och den goda (Eyerman. 2011). Med tiden och genom den offentliga diskussionen fastställs de binära positionerna och distinktionen mellan dem polariseras. Dessa processer av polarisering mellan offret och förvärvaren, den goda och den onda bygger enligt Eyerman på diskussionen om samhällets moraliska regler ((Eyerman. 2011).

Moraliska och normativa regler vilka binder ihop samhället, som samexistensrätt och yttrandefrihet, lyfts fram och utgör en utgångspunkt för definitionen av offret och den goda. I media och i det offentliga rummet återkallas samhällets gemensamma normer och hänvisar till vissa historiska moment som utformade samhällets minne (Eyerman 2011). Definitionen av de binära positionerna kommer senare att hjälpa aktörerna att identifiera sig med den goda och kanalisera flödet av starka emotioner i sympati för offret. Fastställandet av offret hjälper att organisera samhällets inflammerande emotioner och hjälper till att mobilisera den kollektiva gemenskapen och inrikta den mot det externa onda. Samhällets identitet förstärks när den ställs mot en fiende och när samhället associerar sig med offret och den goda emot det onda (Eyerman 2011).

4.4 Den symboliska produktionen

Uppkomsten av det kulturella traumat komponeras enligt Alexander med en aktiv offentlig mediadiskussion om samhällets identitet och socialt bindande normer. I utveckling av denna diskussion erbjuds olika narrativ och moraliska ramverk som antingen försöker läka samhällets sår efter traumat eller används i syfte att mobilisera folket (Alexander. 2003). Skapande och utvecklande av ett narrativ bygger på produktionen av en kultur av symboler och nya moraliska ramverk (Alexander. 2003). Producerande av narrativ och diskussion kring kulturella strukturer sker i det offentliga rummet av de som arbetar med kultur eller i vissa fall av staten genom dess institutioner. Därför begränsar sig i många fall den symboliska produktionen till en institution eller en social grupp såsom de intellektuella eller journalister (Alexander. 2003).

Alexander hänvisar till hur den symboliska produktionen också kan flyttas från staten till olika sociala grupper (Alexander. 2003). Narrativen och tolkningen av en viss traumatisk händelse kan i sådana fall produceras av vissa sociala rörelser. En elit eller staten kan också kontrollera produktionen av narrativ gällande en händelse med syfte att mobilisera folket och kontrollera folkets respons (Alexander. 2003).

Men staten kan tappa legitimitet och rätten till symbolisk produktion om den bryter mot ett visst moraliskt ramverk (Alexander. 2003). I Alexanders studie av Förintelsen hänvisar han till hur producerandet av narrativ gällande holocausten flyttade från staten i USA till olika sociala rörelser efter Vietnamkriget. I Vietnamkriget förändrades statens rykte som ett resultat av USA användandet av våld i Vietnam. Därför tappade staten i USA en del av sin moraliska position och i enlighet med detta tappade staten legitimitet inför folket att producera narrativ gällande mänskligt lidande som t.ex. Holocaust (Alexander. 2003).

4.5 Teori diskussion

Då studien till viss del ämnar studera det kulturella traumat och dess effekter på de syriska flyktingarna, så följde studien samma linje som andra studier inom forskningsfältet gällande kulturella trauman. Inom detta forskningsfält utgår studier från ett makroperspektiv i studerandet av olika företeelse som är relevanta till trauma. Till skillnad från traumastudier inom det psykologiska sammanhanget där trauma studeras som individuella fenomen som stör individens relation till samhället, studeras trauma inom sociologi som ett strukturellt fenomen vilket drabbar samhällets bindande kultur. Därför studeras det sociala eller kulturella traumat utifrån kollektiva och överindividuella begrepp som berör samhället i stort. Sociala företeelser studeras inte utifrån begrepp som berör individens och hens psykologiska tillstånd utan med hänvisning till kollektiva begrepp såsom kollektiv medvetande, kultur och struktur.

I studien undersöks traumat och dess effekter på individer utgående från makroinriktade strukturalistiska begrepp såsom; kollektivt medvetande, sociala narrativ och kollektivt minne. För att besvara studiens andra frågeställning studerades individers sociala liv, utifrån det kulturella traumat som drabbade hela den aktuella sociala gruppens kultur och normer. Dessa begrepp erbjuder en möjlighet att studera traumats effekter på individers liv utifrån den strukturella nivån. Individen och hens subjektiva upplevelser studeras i relation till sociala strukturer. Förståelse av individen och hens upplevelser inramas av strukturella villkor och strukturen framstår i analysen som det förklarande av det sociala fenomenet.

5. Analys och resultat

5.1 Skapandet av det syriska kulturella traumat

I kapitlet presenteras uppkomsten av det kulturella traumat med hänvisning till tre perioder som täcker perioden mellan 2010 till 2018. Uppdelningen i tre perioder har gjorts i enlighet med viktiga händelser som skedde mellan 2010 till 2018 och som bidrog till utformande av tre faser av den diskursiva konflikten.

- Perioden 1; Innan och till 2012

Efter upprepade bearbetning och analys av de valda filmerna framgick att utbrottet av kriget i Syrien var från början associerad med diskursiva konflikter i media och det offentliga rummet (A, B). Dessa konflikter handlar om hur den politiska och social situationen i Syrien skulle beskrivas; konflikten kretsar runt frågor såsom: Är regimen i Syrien diktatorisk? Hur skulle landet utvecklas?

I filmerna presenteras olika attityder av forskare, politiker och sociala aktivister (A, B). Attityderna i olika nivåer klassificeras under två grundläggande narrativ: den första representerar olika oppositioner som beskriver landet som ett diktatoriskt land och förespråkar en revolution med syfte att bygga ett demokratiskt land. Det andra dominerande narrativet är det officiella som erbjuder en motsatt bild och hotar oppositionen. I filmerna (B1) och (B2) presenteras hur dessa motsatta narrativ baserar sig på ett logiskt eller moraliskt ramverk som bygger på binära distinktioner. Oppositionens narrativ som presenterar sig i filmen (B2) identifierar folket som offret och regimen som ondskan och betonar vikten av frihet som ett ramverk för samhällets gemenskap. Det statliga narrativet som presenteras i filmen (B1) betonar vikten av säkerhet och lydnad som en motsats till revolution och svartmåla oppositionens bild för allmänheten. Man kan säga att varje narrativ försöker legitimera sig och nå allmänheten genom att framställa den andra som samhällets fiende.

Innan utbrottet av den politiska och sociala revolutionen lyckades det revolutionära narrativet nå en stor del av det syriska folket (A1, A2). Detta enligt filmerna baserat på ett ökat socialt och politiskt medvetande i de arabiska länderna efter utbrottet av den arabiska våren. Revolutionsnarrativet lyckades sprida sig och övertyga en stor del av det syriska folket att ge sig ut på gatorna och kräva politiska förändringar (A1, A2, B2). Medan det statliga narrativet bemötte oppositionens narrativ genom att kombinera revolutionen med oordning och hänvisa till det politiska och sociala kaoset som efterföljde den arabiska våren i olika länder som en konsekvens av revolutionerna (A1, B1).

Under kriget och i perioden mellan 2011 till 2012 började representanterna av varje narrativ i filmerna (A1, A2) uttrycka sig och beskriva situationen på ett annat sätt. De två motsatta narrativen utvecklades och började använda sig av starkare ord i identifiering av den andra som ondskan. Den andra döms som den onda och det lämnas inget utrymme för mellanpositioner, varje narrativ beskriver sig som det enda legitima narrativet som representerar folket. Båda parter var upptagna i sitt försök att legitimera användandet av våld mot den andra.

I Eyermans (2011) studie av mordet på van Gogh beskrivs hur den kulturellt laddade miljön som

dominerade det holländska samhället innan mordet utgjorde grunden för skapandet av det kulturella traumat senare. Det kulturella traumat som skapades grundades, enligt Eyerman (2011) av det kulturella laddade sammanhanget i Nederländerna gällande identitet och sociala frågor såsom integrationspolitik och hur definieras och skyddas den holländska kulturen. I linje med detta utgjorde den kulturellt laddade miljön i Syrien grogrund för uppkomsten av det kulturella traumat senare. Den diskursiva konflikten gällande sociala frågor och politik hade dominerat det sociala livet lång tid innan uppkomsten av kriget och utvecklingen av traumat.

Perioden 2; mellan 2012 och 2015

Det tilltagande våldet och scener från massaker under perioden mellan 2012 och 2015 ledde till olika former av chockupplevelser som representerade sig i det offentliga rummet och media. Krigets olika involverade parter försökte kontinuerligt backa upp sin narrativa position och utveckla sitt narrativ med syfte att förklara det som hände (A1, A2). Kriget tilldelades helighet och våldets användande beskrivs som en nödvändig åtgärd mot den onda andra (A1, A2). I filmerna börjar dessa narrativ presenteras på ett skeptiskt sätt och nya röster börjar dyka upp (A1, A2). I presentationen av denna period framställs, för första gången, i filmerna och precis efter våldsscener neutrala attityder som inte identifiera sig med en av dessa narrativ (A1, B1).

Både oppositionens och regimens narrativ börjar kritiseras av de nya rösterna och via filmernas framställning (A1, B1). Dessa två narrativs moraliska ramverk och uppsatta dikotomier såsom: vi och de, den onda och den goda eller de heliga och den profana, sätts under kritik (B1, A1). I framställningen av perioden mellan 2012 och 2015 presenteras i filmerna (A1) aktörer som är trötta på krigets motsatta diskurser och som ifrågasätter dessa narrativ. De får uttrycka sig offentligt och utveckla en ny diskurs. Den snabba spridningen av den nya diskursen vilken ifrågasätter krigets motsatta narrativ, lyckades nå allmänheten och etablera ett nytt moraliskt ramverk. Det nya moraliska ramverket bygger på krigets meningslöshet och att alla förlorar efter kriget (A1, A2). Det framstår av filmerna att den nya diskursen med tiden lyckades konkurrera med redan etablerade diskurser och kunde etablera sig offentligt.

I linje med Eyermans och Alexanders beskrivning av uppkomsten av det kulturella traumat, kan det sägas att den tilltagande nivån av våldet utgjorde den traumatiska händelse som låg till grund för vidare starkare diskursiva konflikter (Eyerman, 2011, Alexander, 2003). Våldet och bilder av massaker utgjorde chockande händelser som bröt samhällets dagliga rutiner och ifrågasatte samhällets förgivettagna normer. Samhällets respons kom till uttryck i form av kritik mot olika dominerande narrativ och ett försök att etablera ett nytt narrativ. I återkoppling till Alexanders beskrivning gällande rätten till den symboliskas produktionen (2003), kan man säga att de dominerande narrativen förlorade en del av sin legitimitet och

rätten till den symboliska produktionen.

Perioden 3; efter 2015

I utläsning av hur det sociala och kulturella landskapet presenteras i filmerna (A1, A2, B1) efter 2014 kan det sägas att en ny fas av den diskursiva konflikten initieras. Den diskursiva konflikten tilltog i styrka när nya narrativ involverade sig i konflikten mellan de två gamla narrativen. Med uppkomsten av de nya narrativen erbjöds en alternativ syn på verkligheten och de gamla narrativen kritiserades och deras moraliska ramverk attackerades. De gamla narrativen omskakades och började tappa popularitet, medan nya narrativ började öka sin popularitet och presentera sig som ett moderat alternativ. De nya narrativen erbjöd inte ett fullkomligt narrativ utan bygger på en alternativ, kritiserande attityd av de gamla narrativen. Ett viktigt element i de nya narrativen är att de satte individen i fokus och betonade vikten av krigets politiska karaktär. Med detta försökte dessa narrativ tilltala aktörer och förklara kriget som en kamp mellan olika politiska aktörer och isolera kriget från de socialt värdebaserade ramverken.

Den diskursiva konflikten och tillbakadragandet av de gamla sociala narrativen ledde till en allt större splittring på den sociala nivån. I enlighet med hur perioden efter 2015 presenteras i filmerna, kan man säga att samhällets system nästan föll isär efter 2015. Den kollektiva gemenskapen som band samman hela det syriska samhället splittrades. Det gemensamma minnet omskapades och omorganiserades i enlighet med olika narrativ som erbjuder olika beskrivningar av det som hände. Varje social grupp som associerar sig med en viss diskurs har adopterat en egen kultur som består av egna narrativ, symboliska strukturer och normer. Som en konsekvens skapades olika minnen och normer som låg till grund för etablerandet av olika sociala gemenskaper istället för det syriska gemensamma.

Med detta sagt om hur det syriska kulturella landskapet drabbades i perioden efter 2014, kan det sägas att det syriska fallet uppfyller Alexanders grundläggande kriterier i definition av det kulturella traumat (Alexander, 2004). I linje med Alexanders sista kriterium ledde den diskursiva konflikten i Syrien till uppkomsten av nya konstruerade kollektiva minnen och ersatte den syriska kollektiva identiteten som binder ihop hela samhället med andra nya konstruerade identiteter efter traumat. Uppkomsten av de nya identiteterna baserar sig enligt Eyerman på hur traumatiska händelser representerats offentligt och hur de förklarar det som hände kollektivt (2011). Som sågs ovan representerades händelser av olika narrativ på olika sätt och skapade olika minnen och uppfattningar som ledde till splittring i det sociala och kulturella landskapet.

5.2 Hur påverkade det kulturella traumat studiens intervjupersoner sociala liv i Sverige?

Efter det att materialet från intervjuerna analyserats, framkom tre grundläggande aspekter som bringar förståelse för traumats innebörd för individernas sociala liv. Den första handlar om hur upplösningen av den syriska kollektiva identiteten påverkar intervjupersonernas sociala liv i Sverige. Den andra handlar om hur individens relation till sina gamla kulturella strukturer försvagades efter traumat. Den sista beskriver aktörernas respons och hur de hanterar traumats effekter i deras nya sociala liv.

5.2.1 Splittring av den sociala gemenskapen: identifikationsproblem.

I diskussionen med intervjupersonerna framgick att det kulturella traumat och splittringar av det syriska sociala och kulturella landskapet har påverkat individernas sociala liv negativt. Intervjupersonerna uppgav att sammanhållning och känslan av tillhörighet inom den syriska social gruppen i Sverige saknades. På frågan hur det känns när du träffar andra syrier i Sverige lät ett av samtalen såhär:

”det är jobbigt på något sätt, vi har väldigt olika åsikter om allt, och jag känner att klyftan mellan oss är så stor, därför undviker (jag) att träffa dem” M2.

Mötet med andra syrier blev enligt intervjupersonerna ibland en börda som associerades med otydlighet på grund av olikhet i tolkning av krigets och olika kontrasterade politiska åsikter. Detta visar sig i en av intervjupersonernas svar på samma fråga;

”alltså, det finns så mycket som vi är oeniga om som syrier, hur skulle man sitta med någon annan som har en fientlig attityd mot en del av syrier, Det är bara våra pass som gör att vi är syrier” M1.

Enligt intervjupersonerna ersatte de ny skapade sociala identiteterna efter traumat den syriska kollektiva identiteten och blev senare referens för deras samspel i det nya sociala livet. Som sågs ovan i intervjupersonens M1 svar fjärrmar personen sig från de som adopterar andra åsikter gällande det syriska kriget. I linje med detta svarade en av intervjupersoner på frågan ”umgås du med syrier som har andra politiska åsikter gällande kriget?” såhär:

”nej, jag pallar inte, jag ser att vi inte hör till varandra” K2.

Alexander hänvisar till kulturer som en gemensam identitet för en social grupp, som hjälper individen att etablera en social roll (Alexander, 2011). Tillhörigheten till en kollektiv gemenskap underlättar enligt Alexander individens sökande efter mening och erbjuder svar på identitetsfrågor såsom; vem är jag? Hur uppfattar jag det sociala livet? (Alexander, 2011.). Med andra ord individen upplever identitetsproblem som uttrycker sig i hur man identifiera sig med ett större syriskt samhälle. Aktörerna inkluderas inte längre efter traumat i en syrisk gemensam identitet, utan associerar sig med olika kulturella ramverk vilka

bygger på olika narrativ.

5.2.2 Individens relation med sina gamla kulturella strukturer

I utläsning av intervjupersonernas attityder och beskrivning av deras subjektiva upplevelser gällande deras sociala roll och det kulturella och sociala ramverk som de ansluter sig till, framstod att individens relation med sina gamla kulturella strukturer försvagats.

En stor del av intervjupersonerna uppgav att de inte längre identifiera helt sig med ett specifikt narrativ utan adopterar en kritisk attityd mot olika motsatta narrativ. I ett av intervjupersonernas svar beskrevs detta såhär:

”nu är jag inte samma person, jag tror att alla har fel i Syrien, jag tror inte på det som sägs i Syrien” M3

Det visar sig också från diskussionen med intervjupersonerna att de sociala narrativen såsom revolutionens och regimens narrativ som berättar om ett gemensamt socialt projekt och en optimistisk utläsning av verkligheten, till stor del tappat sin övertalningsförmåga. En av intervjupersonerna uttryckte detta såhär:

”allt är sönderbombat där och det känns svårt att lyssna på de som lovar om en bättre framtid i Syrien”
M2

Enligt Eyerman utgör kulturen i form av narrativ meningsbärande strukturer när de aktiveras och adopteras av individen. Med hjälp av sina moraliska ramverk och dikotomier vägleder narrativen individens sökande efter mening och inramar individens sociala roll (Eyerman). I linje med detta och i enlighet med intervjupersonernas uttalanden, kan det sägas att gamla kulturella strukturer tappade sin position som meningsbärande strukturer för individerna. Intervjupersonerna utvecklade en skeptisk attityd mot de gamla narrativen och identifierar sig inte med dess vägledande ramverk. Detta kom tydligt till uttryck i hur aktörer tappat tron på dessa gamla narrativ, och hur aktörer vägrar acceptera narrativens utläsningar av verkligheten.

I analysen av intervjuerna och diskussionen gällande den försvagade relationen mellan individen och sina kulturella strukturer kom jag fram till två grundläggande faktorer som ligger till grund för detta. Den första faktorn är: exkludering av individerna från de syriska narrativen, medan den andra är: utvecklandet av ett nytt narrativ som gäller de syriska flyktingarna och som producerades i det svenska samhället.

5.2.2.1 Exkludering av individerna från den syriska narrativen

Flera intervjupersoner uppgav att de känner sig besvikna på hur de klassificeras i syrisk media. Där avbildas deras eländiga flyktresa som en meningslös resa och de betraktas som egoistiska efter att de lämnat landet. För vissa intervjupersoner tycks olika narrativ begränsade till de som finns kvar i landet, eftersom dessa narrativ inte tilltalar deras personliga bekymmer i Sverige. Denna problematik beskrevs av M4 såhär:

”vi klassas där i Syrien som de andra, de bryr sig inte om hur det upplevs att bo i exil” M4.

I diskussionen med intervjupersonerna framgick också att de gamla narrativen misslyckades med att involvera de som lämnade landet i ett narrativt ramverk. Gällande detta lät ett av samtalen såhär:

”allt som sägs i syrisk media handlar bara om livet i Syrien och de som bor där, jag känner mig alls inte inkluderat i det som sägs” M1

Alexander påpekar att narrativ utgör ett meningssystem för aktörerna i samhället när det riktar sig mot aktörerna och svarar på deras frågor såsom: vem är vi? hur uppfattas det sociala livet? (Alexander. 2004). Som sågs ovan inriktar inte sig de gamla narrativen mot individer som lämnade landet utan betraktas enligt citaten ovan, som de andra. Dessa narrativ kunde inte tilltala migranterna och inkludera dem i ett syriskt gemensamt kulturellt ramverk. Detta ledde till att en stor del av flyktingarna tappade känslan av tillhörighet till dessa narrativ.

5.2.2.2 De svenska narrativen

I diskussionen med intervjupersonerna gällande hur svensk media täcker kriget i Syrien och hur deras bild som syriska migranter framställs för allmänheten, tyckte intervjupersonerna att mediatäckningen erbjuder en missvisande bild. Enligt intervjupersonerna utgjorde flödet av nyheter om våldsamma händelser från Syrien och om de syriska flyktingarna som försöker komma till Europa över havet, en bas för en missvisande bild av de syriska flyktingarna. Intervjupersonerna uppgav att den svenska mediatäckningen av kriget utgick från vissa nationella bekymmer såsom; integrationspolitik och säkerhet och rädsla för terrorism. I detta sammanhang lät ett av samtalen såhär:

”när det hänvisas till Syrien nämns bara det som riskkälla, och som helvetet... vi framställs också som en blivande risk för samhället” K2.

Denna bild utgjorde enligt intervjupersonerna ett ramverk för hur de uppfattas av det svenska samhället. I enlighet med detta blev det svårt enligt intervjupersonerna att uttrycka sitt engagemang för olika syriska narrativ på grund av rädslan av att uppfattas fel. Vissa intervjupersoner uppgav att de försöker förbise diskussioner om kriget och visa sig neutrala gällande vilket syriskt narrativ de adopterar. Flera intervjupersoner berättade att de tog bort sina Facebookinlägg som visar deras syrisk tillhörighet och

partiskhet till ett visst syrisk narrativ. Samtalet med en intervjupersonerna lät så här:

”när jag började ha svenska kompisar på Facebook raderade jag de inlägg som anses våldsamma eller visar mina politiska attityder gällande kriget i Syrien” M2

Enligt Eyerman inramas individens identitetsskapande och sökande efter mening i det sociala livet av olika narrativ som konstrueras socialt (2004). Individen förhåller sig till ett visst narrativ genom att förhålla sig till de symboliska strukturerna som narrativet erbjuder (Alexander 2004). Individens relation till ett narrativ yttrar sig i hur individens skapar sin identitet och hur den uttrycker sina attityder i det sociala livet. Som sågs i tidigare exempel, kan man säga att den konstruerade svenska bilden om de syriska flyktingarna tvingade sig på intervjupersonernas individuella och kollektiva identitetsskapande, och utgjorde ett ramverk som inramade intervjupersonernas nya sociala liv och begränsade deras tillhörighet till dessa gamla narrativ. Intervjupersonerna blev i många fall tvungna att anpassa sitt uttrycksätt och sin sociala identitet efter det nya samhällets narrativ. Därmed kan man sammanfattningsvis säga att intervjupersonerna till en stor del tappade förmågan att fortsätta förhålla sig till gamla narrativ.

5.2.3 Responsen

I diskussionen angående meningsskapandet i det nya sociala livet, uppgav en stor del av intervjupersonerna att deras liv i Sverige är fyllt av normlöshet och tomhets känsla. De flesta anser att deras gamla sociala normer och kulturella ramverk har tappat sin giltighet och övertalningsförmåga. Intervjupersonerna uppgav även att de tappat tron på olika gamla narrativ och tappat relationen med sina gamla symboliska strukturer som sociala normer och traditioner. I detta sammanhang uttryckte intervjupersonen M3 och K1 sig såhär:

”ibland saknar jag mitt liv innan kriget, i den bemärkelsen att man hade väldigt tydligt mål i sitt liv, och familjen eller samhället inramade individens liv genom att säga till dig vad som är bra och vad som är dåligt” M3

”livet var ju lättare där, även om det var naiva och dumma regler och förväntningar som begränsar individens liv, men de hjälper också, nu känns det ofta jobbigt att man inte har något svar på frågor om hur mitt liv skulle vara” K1

Narrativ och kultur definieras som en uppsättning symboliska strukturer består av olika idéer, värderingar, sociala definitioner som ett samhälle delar med varandra (Durkheim 2001). Dessa strukturer vägleder individers identifikationsprocesser, meningsskapande och sin sociala roll (Alexander 2004). I ljuset av detta kan man säga att intervjupersonerna saknar relation med kulturella strukturer och präglas av

normlöshet. Intervjupersonernas distansering från de gamla kulturella strukturerna har lett till en individuell meningsskris. Intervjupersonerna har tappat relationen med en meningsbärande struktur vars funktion var att ge inspiration och vägleda individen i det sociala livet.

I diskussionerna med intervjupersonerna framgick att de i de flesta fall utvecklade olika försvarsmekanismer som en respons mot meningsskrisen. Det mest återkommande mönstret i dessa försvarsmekanismer handlar om att intervjupersonerna utvecklade ett eget individuellt narrativ. Detta narrativ grundar sig på den individuella framgången som ändamål och som det goda. Narrativen omorganiserar individens minne, där exkluderas krigets period och betonas vikten av perioden efter det. Känslan av att jag inte är samma person innan och efter traumat betonas och en ny identitet etableras. Individens nya identitet bygger inte på tillhörigheten till en viss social grupp utan på individens egen biografi. Individens inspirationskälla i sitt nya sociala liv blir i detta fall *"make your self"* och *"skapa din egen biografi"*. Med detta menas att "jag" tar "vi" plats i utformandet av individens sociala tillvaro. Aktörers handlingskraft och inspiration åstadkoms inte från tillhörigheten till ett större socialt sammanhang utan från individens nya individuella narrativ.

Den individuella hållningen kan förklaras av aktörernas exponering för en ny kulturell struktur som bygger på individualisering. Men den individuella hållningen i intervjupersonernas nya sociala liv kan även associeras med det traumatiska minnet och det kulturella traumat. I enlighet med intervjuerna märker man att sönderfallet av den syriska sociala gemenskapen och splittringen av kulturella normer har lämnat sina spår hos intervjupersonerna. Intervjupersonernas uppgav tydligt att de är svikna av de gamla kulturella strukturerna och de narrativ som bygger på den gemensamma kollektiva identiteten. För många tycks dessa narrativ, som präglas av en kollektiv hållning, marginalisera individen och hans behov. Det som avses är att dessa narrativ betonar vikten av individens uppoffrande och tillhörighet till ett större socialt sammanhang över individens frihet och sin välmåga. Detta visar sig tydligt i de senare presenterade citaten ovan av samtalen med intervjupersonerna M3 och K1. För en annan del associeras dessa narrativ emotionellt med kriget och anses som en orsak till uppkomsten av traumat.

Intervjupersonen M2 uttryckte detta såhär:

"jag ser ner på allt som sägs i Syrien, alla som uttrycker sig i media är deltagande i kriget, de bryr sig bara om att mobilisera olika folkgrupper mot varandra" M2

Den nya sociala identiteten präglas också av en social och kulturell inskränkthet och en tendens mot en individuell isolering. De flesta intervjupersonerna klassificerar sig som socialt passiva och uppger att det traumatiska minnet utgör ett hinder mellan dem och det nya samhället. I diskussionen gällande intervjupersonernas intresse för politik eller kultur efter traumat har deras svar varit negativa. I stor

utsträckning lägger intervjupersonerna inte stort värde i engagemang i politik eller kultur och tycker att detta är tidsslösande. Även religiositet och intresse för olika former av offentliga eller sociala bindande aktiviteter minskade efter traumat. Nedan är två exempel från samtalen med intervjupersonerna gällande hur individens relation med samhället ser ut efter kriget:

”för mig känns det nu väldigt svårt att kunna smälta in i samhället, jag tycker om att vara själv, efter kriget så har jag tappat intresse för politik ” M3

”nu känner jag mig friare, jag har inget intresse för någon social eller politisk ideologi... det är bara mitt jobb som ger mig motivation” M1.

I läsningen av intervjupersonernas svar finner jag att denna inskränkthet kommer som en omvälvning mot individens kollektiv sociala livsstil innan traumat. Intervjupersonerna tycker att deras liv innan traumat präglades av intresse för kultur, religion, politik och en hög grad av sociala engagemang. Men efter traumat uppgav de flesta att en besvikelsekänsla skapades och de tappade tron på den sociala gemenskapen och olika överindividuella strukturer. Detta låg till grund för en individuell isolerande social identitet och distansering från olika kulturella engagemang.

6. Avslutande diskussion

Studien utgår från ett viktigt element i det syriska kriget, vilket handlar om kriget i kombination med diskursiva och narrativa konflikter. Studiens resultat visar hur dessa diskursiva och narrativa konflikter bidrog till uppkomsten av det kulturella traumat som senare lämnat sina spår hos de syriska flyktingarna i Sverige. Studien riktar sig mot personer som förväntas ha blivit påverkade av det kulturella traumat, speciellt då de valda personerna kom till Sverige efter kriget haft intresse för det kulturella livet i Syrien. Då studiens syfte var att studera det kulturella traumats effekter på individernas sociala liv, utgick studien från ett strukturalistiskt perspektiv i studerandet av aktörers sociala liv. I linje med detta definieras kulturen i studien som en uppsättning strukturer såsom kollektivt medvetande, narrativ och normer som binder ihop en social grupp.

Från diskursanalysen såg vi hur uppkomsten av det syriska kulturella traumat utformades i linje med en narrativ konflikt mellan olika aktörer i det offentliga rummet. Olika involverade aktörer försökte erbjuda olika narrativ gällande hur den politiska och sociala situationen beskrivs i landet. Under kriget utvecklades dessa narrativ som försökte nå majoriteten av samhället och att berättiga användandet av våld i kriget. Med den eskalerande nivån av våldsanvändande och spridning av våldsscener i syriska media, började olika narrativ tappa sin legitimitet och förmåga att nå publiken. Följaktligen skapades nya narrativ

som kritiserar de gamla och förespråkar en individualistisk hållning istället för den kollektiva som kännetecknar de gamla narrativen. Detta initierade en ny period av det kulturella traumat som kännetecknas av fragmentering i det kulturella och sociala landskapet och senare omskakande av den kollektiva syriska identiteten.

Detta lämnade sina spår i de intervjuade syriska flyktingarnas liv i Sverige och ledde till en individuell meningsskapandes kris. Från analysen av intervjumaterialet framkom två grundläggande faktorer som samspelar i utformande av individens meningsskapandekris, identitetsproblem och isolering av individen från sina gamla kulturella strukturer. För det första uppstod ett identitetsproblem hos intervjupersonerna på grund av att den syriska gemensamma identiteten drabbades av traumat och känslan av tillhörighet till en syrisk social grupp förlorades.

För det andra isolerades intervjupersonerna efter traumat från deras gamla kulturella och sociala strukturer. De narrativ som intervjupersonerna anslöt sig till innan traumat lyckades inte inkludera dem efter deras flyktresa. Dessa narrativ exkluderade flyktingarna som lämnade Syrien och begränsade sig till de som bor kvar i landet. Utöver detta började intervjupersonerna ansluta sig till ett nytt narrativ om de syriska migranterna i Sverige.

Efter diskussioner med intervjupersonerna och utläsning av deras respons mot den upplevda meningsskapande krisen visade det sig att intervjupersonerna utvecklade sina egna narrativ. Dessa narrativ uppstår som en reaktion mot de gamla narrativen. Till skillnad från de gamla narrativen som kännetecknats av en kollektivistisk hållning, betonar den nya narrativen den individuella hållningen. Personer som adopterar detta narrativ tilldelar mening till den individuella framgången och välmågan, och lägger inte vikt vid kollektiva aspekter av det sociala livet såsom intresse för kultur och engagemang i ett större socialt sammanhang.

Studier om traumas påverkan i exil kan bidra till en mångsidig förståelse för flyktingar från krigshärjade länders sociala liv. Som sågs i studien kan bakgrunden och minnet från traumasituationer för flyktingar inrama deras handlingsutrymme och integrationsmöjligheter i det nya samhället. Detta gäller inte bara studerandet av flyktingar som upplevde traumatiska händelser, utan gäller även andra generationer vars föräldrar erfarit traumat i ursprungslandet. Det kulturella traumat kan enligt Eyerman föras över till andra generationer och fortsätta påverka individernas sociala liv genom att förankras djupt i gruppens medvetande (Eyerman, 2011). Den traumatiska händelsen och olika effekter på gruppens gemensamma identitet lämnar sina spår hos andra generationer efter traumat. I enlighet med detta kan framtida studier söka förståelse för hur post-traumas generationers sociala liv och identitetsskapande ser ut i ljuset av ett ärvt kulturellt trauma.

Det syriska kulturella traumat som ett socialt fenomen utvecklas fortfarande och tar nya faser beroende på situationer i Syrien och i immigrationsländerna. Kriget i Syrien är inte över och den diskursiva konflikten i media har fortfarande sina effekter på det kulturella landskapet i Syrien. Även syriska flyktingar som bor i Sverige och andra länder utvecklar fortfarande sina nya responsmöjligheter mot det kulturella traumat. I enlighet med detta kan man säga att det syriska traumat som ett studieobjekt är inte ett konstant eller fullständigt studieobjekt. Därför begränsar sig mitt studieresultat till den tidpunkten då studien utfördes och kan inte fortsätta gälla efter denna tidpunkt. Framtida studier kan studera det syriska traumat och komma fram till en djupare förståelse när kriget är över och landet har passerat krissituationen.

7. Referenser

Svenska FN-förbundet, 2016. Konflikten i Syrien (elektronisk), 09.02.2016. URL:

<https://www.globalis.se/Konflikter/Syrien> Hämtat: 010.05.2019

Statistikdatabasen. [Statistiska centralbyrån](#). 21 februari 2017 . Läst 23 februari 2017.

UNHCR 2016 <https://sverigeforunhcr.se/blogg/insatser-for-att-radda-liv-i-syrien> Hämtat: 010.05.2019

Larsen, Håkon .2014 Den nya kultursociologin : kultur som perspektiv och forskningsobjekt.

Studentlitteratur AB

Alasuutari, P. 1995. Researching culture: Qualitative method and cultural studies. London: Sage

Collins, Anthony. (2015). Culture, narrative and collective trauma. *Psychology in Society*, (48), 105-109.

<https://dx.doi.org/10.17159/2309-8708/2015/n48a8>

Alexander, Jeffrey C. *The Meanings of Social Life* - 2003 Oxford university express

Alexander, Jeffrey C., Eyerman, Smelser. *Cultural Trauma and Collective Identity* Copyright Date: 2004

Edition: 1 Published by: University of California Press

Durkheim, Émile *The Elementary Forms of Religious Life*. Oxford University Press, 2001

Geertz, [Clifford](#) *The Interpretation of Cultures*. Basic Books. 1977

Eyerman, Ron *Cultural Sociology of Political Assassination: From MLK and RFK to Fortuyn and van Gogh*. Palgrave Macmillan US. (e-bok) 2011

Bryman, Alan ; översättning: Björn Nilsson. *Samhällsvetenskapliga metoder*. Publicerad: Malmö : Liber, 2011

Al Jazeera, Ahmad Mansor, Burhan Galion 5/10/2011 <https://www.youtube.com/watch?v=g7giXt2EbUQ>.
Utan gränser

Bilaga 1

Intervjuguiden

Del 1: Förståelse av intervjudpersoners meningsskapande mekanismer och hur det kulturella och sociala traumat påverkat deras liv:

Hur kan du beskriva de första tre åren i Sverige? Hur påverkar minnet av kriget dig i din vardag? Tänker eller reflekterar du över det som hänt i Syrien? Jämför du livet här och där? hur var de första tre månaderna efter att du lämnat Syrien? Berätta om ditt första år i Sverige? Mellan 2013 tills nu, hur var och hur blev du När du träffar med andra syrier, hur pratar ni om kriget? Gillar du att prata och analysera det som hänt i Syrien? Gillar du att träffa folk från Syrien? Eller gillar du att träffa människor som har samma erfarenhet och minnet från kriget lika dig? Känner du lättnad när du är med andra från Syrien? Umgås du med syrier som har andra politiska åsikter gällande kriget? Hur känns det när du träffar syrier som inte delar med dig samma åsikter? Hur beskriver du din syriska identitet eller att du är syrisk? hur känner du din sociala roll? Känner du dig målmedveten? Känner du att det är meningsfullt med din nuvarande livsstil?

Del 2: Utforskandet av intervjudpersonernas attityder mot vissa aspekter som behandlar individens sociala roll och traumat:

Tycker du om att identifiera dig som syrisk? Om ja hur, om nej varför? Är du fortfarande intresserad av det som händer i Syrien? Kollar du på den syriska politiken? Har du fortfarande intresse för det syriska musik, litteratur? I skala från 0 till 10, hur mycket är du religiös? Hur var det innan och under kriget? Finns det en stereotyp om de syriska flyktingar i Sverige? Hur beskriver du det? Hur påverkar minnet av och din attityd mot dina kulturella strukturer ditt sociala liv nu? Hur ser du på den svenska medietäckningen av kriget i Syrien? Vad har du för planer i framtiden? Vad gör du när du känner dig uttråkad?

Bilaga 2

Filmerna:

Den första kategorin kommer att kallas A kategori: innehåller A1 och A2, där refererar A1 till BBCs filmerna, medan A2 refererar till HBOs film. Den andra kategorin kommer att nämnas B kategori:

innehåller B1 som refererar till Vice News:s film, medan B2 refererar till Al Jazeera:s film.

BBC Two. Lyse Doucet. Syria: The World's War 1 och 2. www.bbc.co.uk/programmes/b0b227d4. 2 till 10 MAJ 2018.

HBO. Evgeny Afineevsky. Cries from Syria. 10 March 2017 (USA)www.imdb.com/title/tt6319654/

VICE News. Martin Smith Linda Hirsch This Is What Life Is Like Inside Assad's Syria
www.youtube.com/watch?v=ESWCzPy7SgQ Jan 11, 2018

Al Jazeera. Maha Shahba. "سوريا خارطة الخوف". "Syrian; rädsplans karta" 2011.
<https://www.youtube.com/watch?v=Kp7O-JkDRlc>